

УДК 378.147.091.33:(043.3)

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ З ГРАФІЧНОГО ЕТНОДИЗАЙНУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ

КОЛЕСНИКОВА Аурелія, ПАСЬКО Оксана
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ
aurika.koliesnikova@gmail.com, byslenkoo@ukr.net

У дослідженні розглянуто формування фахової компетентності викладачів з графічного етнодизайну, як крок до створення унікальної національної моделі графічного дизайну в Україні, через розбудову власної графічної ідентичності. Розглянутий графічний етнодизайн, як важливий напрям художньо-технічної творчості, який передбачає навчання студентів сучасним технологіям художнього і технічного проектування, конструювання та моделювання у поєднанні з етнічними традиціями.

Ключові слова: графічний дизайн, підготовка викладачів, етнодизайн, етнографічний дизайн, національна модель, національна ідентичність, фахова компетентність.

ВСТУП

Протягом багатьох століть історично і «генетично» відбувалося перетворення декоративно-ужиткового мистецтва у дизайн, тому і надалі вони використовують різні сторони один одного. Саме ужиткова спрямованість об'єктів дизайну доводить його споріднений зв'язок з декоративно-ужитковим мистецтвом. Дизайн настільки поширився в образотворчих і декоративних видах мистецтв, що з'явилося його відгалуження – етнодизайн. Існує загальний «генетичний зв'язок дизайну з мистецтвом», тому аналізуючи різні питання теорії сучасного дизайну можна дійти висновку, що декоративно-ужиткове мистецтво є першоосновою сучасного дизайну.

Елементи етнодизайну уже традиційно використовують у проектуванні інтер'єрів, у моделюванні одягу, рекламі. Разом з тим сфера їх застосування постійно збільшується, не є виключенням й айдендика, типографіка Webдизайн, ну і загалом графічний і медіа дизайн. Все частіше можна зустріти шрифти, логотипи, іконки, кліп-арти чи просто фони для друкованої і цифрової продукції із використанням етномотивів. Також існує поняття «національна модель», сформоване на основі певних стильових особливостей, так би мовити на основі національних традицій. Передумовами виникнення цих моделей були відповідні характеристики національного мистецтва, що стали основою творів графічного дизайну і реклами.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета дослідження розглянути процес та дослідити існуючі підходи до формування фахової компетенції майбутніх викладачів з етнографічного дизайну з метою створення національної моделі графічного дизайну в Україні. Дослідити особливості етнографії та її вплив на графічний дизайн.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Підготовка викладачів етнографічного дизайну може бути важливим чинником у формуванні національної моделі графічного дизайну, так як етнографічний дизайн використовує елементи народної культури, традицій та інших аспектів етнічної спадщини для створення візуальних образів та рішень. Підготовка викладачів з цієї галузі може допомогти розвинути здатність студентів до збереження та використання елементів національної культури в дизайні. Це може створити підґрунтя для формування національної моделі графічного дизайну, яка відображає національну ідентичність та культурну спадщину так як включає в себе такі елементи, як національні кольори, зображення сакральних символів та елементів народного одягу, етнічних шрифтів які можуть стати частиною брендування та маркетингових кампаній, медіа сфери, національних компаній та організацій.

В умовах вищезазначеної глобалізації важливим завданням мистецьких навчальних закладів стає підготовка фахівців, які б вільно володіли регіональними художніми техніками формотворення та декорування та могли б інтегрувати ці техніки у digital формат задля використання такого контенту у різних нішах графічного дизайну, таких як: створення етнічних шрифтових гарнітур, створення товарних знаків та логотипів на основі стародавньої символіки, інтегрування етнічного колориту у айдентіку, створення фольклорних ілюстрацій та паттернів.

Можна привести в приклад колосальну працю В. Чебаніка, який дослідив українські етнічні шрифтові гарнітури: устав, напів-устав і скоропис, та розробив на основі них сучасні стилізовані українські гарнітури під назвою «Рутенія» (рис.1).

Рис.1 Rutenia © 2008

Також існує рукопис Н. Удріс-Бородавко «Графічний дизайн з українським обличчям» (рис.2), де авторка розглянула вплив етнодизайну на сучасний український графічний дизайн.

Рис.2 Графічний дизайн з українським обличчям

Ми проаналізували теоретичні джерела, присвячені історичним, теоретичним і прикладним питанням українського народного декоративно-прикладного мистецтва і сучасного етнодизайну у контексті використання елементів етнодизайну у графічному дизайні. Зокрема, розглянуто наукові праці І. Савенок., Руденченко А., Сиваш І., В. Косів., О. Гладун. А. Бровченко.

Під терміном «етнодизайн» ми розуміємо художньо-проектну діяльність, спрямовану на створення сучасних форм матеріально-предметного середовища з використанням традиційних елементів культури певного етносу. Визначаємо етнодизайн як трансформацію елементів національної культури, зокрема, декоративно-ужиткового мистецтва (форм, орнаментів, колористики, традицій, технік тощо) в сучасні промислові вироби. Відповідно, етнодизайн є елементом збереження й збагачення національного колориту, історії та традицій конкретної етнокультури, його розглядають як нову парадигму бачення складного комплексу народної ремісничої та професійної культури.

Оскільки формування національної моделі графічного дизайну в Україні потребує перш за все ґрунтовної підготовки фахівців у галузі графічного етнодизайну постає питання формування фахової компетентності викладачів з етнографіки. Особливості формування такої компетентності можна описати наступним чином:

- **Теоретичні знання:** майбутні викладачі етнографічного дизайну повинні мати глибокі знання про історію, теорію та методологію графічного дизайну, а також про культурні та етнічні особливості, що пов'язані з візуальним мистецтвом різних народів в особливості вітчизняної етніки. Також майбутні викладачі мають постійно моніторити і оновлювати свої знання стосовно сучасного стану графічного дизайну та місце етніки у ньому.

- **Практичні навички:** викладачі повинні володіти практичними навичками роботи з графічними програмами та іншими інструментами для розробки графічного дизайну. Важливо, щоб викладачі мали досвід роботи в галузі етнографічного дизайну та могли передавати цей досвід своїм студентам.

- **Комунікативні навички:** викладачі повинні володіти ефективними комунікативними навичками для спілкування зі студентами та іншими викладачами. Важливо, щоб викладачі могли чітко та зрозуміло пояснювати складні концепції та ідеї своїм студентам.

- **Досвід роботи зі студентами:** важливо, щоб викладачі мали досвід роботи зі студентами та знали, як стимулювати їхній інтерес до навчання.

Викладачі повинні вміти створювати стимулююче навчальне середовище та надихати своїх студентів на творчість та новаторство.

Ми хочемо зазначити що концептуально-методичною основою професійної підготовки майбутніх викладачів графічного дизайну має виступати декоративно-прикладне мистецтво, що забезпечує не тільки збереження національних традицій і культури, а й дозволяє далі розвивати національні традиції в сучасних умовах. Також методична система навчання графічного етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів має розроблятися з урахуванням ряду методологічних засад, наукових підходів, принципів. Методологічні підходи, що мають використовуватися: системний, діяльнісний, особистісно орієнтований і технологічний.

Існує необхідність розробки програм навчання, що передбачає формування компетенцій у викладачів з етнографічного дизайну, з урахуванням особливості професії, задля створення якісно-цільної національної моделі графічного дизайну в Україні.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного теоретичного аналізу виявлено, що в професійній сфері фахівці з графічного дизайну продовжують звертатися до народних мистецьких традицій, переосмислюючи та трансформуючи їх. В Україні гостро стоїть питання створення національного стилю, або іншими словами національної моделі графічного дизайну. Етнодизайн може стати основою концепції українського національного стилю. Саме тому підготовка майбутніх викладачів з графічного етнодизайну, на нашу думку, має стати фундаментом для створення якісної національної моделі графічного дизайну в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савенко.І. Свиридюк.Н. Етнодизайнерська підготовка майбутніх учителів технології у процесі виготовлення вузлової ляльки Полтавщини. Ukrainian professional education. 2020. № 7 С.97-100
2. Сиваш.І Мистецтво Етнодизайну в художній культурі України ХХ-початку ХХІ СТ. Київ – 2019.
3. Руденченко А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах. Київ 2017.

KOLIESNIKOVA A., PASKO O.

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS IN GRAPHIC ETHNO-DESIGN AS A BASIS FOR THE CREATION OF A NATIONAL MODEL OF GRAPHIC DESIGN IN UKRAINE

The article examines the formation of the professional competence of teachers in graphic ethnodesign as a step towards creating a unique national model of graphic design in Ukraine, through the development of one's own graphic identity. Graphic ethnodesign is considered as an important direction of artistic and technical creativity, which involves teaching students modern technologies of artistic and technical design, construction and modeling in combination with ethnic traditions.

Key words: *graphic design, teacher training, ethnodesign, ethnographic design, national model, national identity, professional competence*